

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М. Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

До 30-ої річниці незалежності України

ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
«ЛЮДИНА, КУЛЬТУРА, ТЕХНІКА
В НОВОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ»

Частина II

23 квітня 2021 року

Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

УДК 130.2

Людина, культура, техніка в новому тисячолітті : Збірник тез наукових доповідей: XXII Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2021 р., м. Харків. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2021. – Ч. II. – 65 с.

До збірника матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті» увійшли тези наукових доповідей, тематика яких охоплює широкий спектр актуальних проблем розвитку техніко-орієнтованого суспільства. Розглядаються питання щодо соціально-культурних процесів, що відбуваються в українській державі; соціальних комунікацій різних рівнів – міжкультурних, художньо-мистецьких, професійних, документних; технологій обміну інформацією та її засвоєння, а також проблеми вищої освіти, всебічного розвитку сучасної особистості, її виховання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор і укладач:

Прилуцька Алла Євгенівна – к. філос. н., доцент, професор Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Редактори:

Вялик І. Ю. – ст. викл. кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Гирич З. І. – д-р. пед. н., доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Переяслов В. О. – к. філол. н., доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Фірсова І. В. – ст. викл. кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Шленьова М. Г. – к. філол. н., доцент. кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

ХІНГСТОН РАНСОЛІНА,

факультет менеджменту і маркетингу, бізнес-адміністрування,

ХНЕУ ім. Семена Кузнеця.

Науковий керівник: Соценко Н.Ф., к. ф. н., доц. кафедри іноземних мов та

міжкультурної комунікації,

ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

МОВНА КУЛЬТУРА СЬЕРРА-ЛЕОНА

Вважається, що Сьєрра-Леоне має невелику кількість мов у порівнянні з іншими африканськими країнами, такими як Гана або Нігерія [3]. Існує 23 мови, які використовуються в Сьєрра-Леоні: англійський, басса, бом, булломо-со, ваї, східний лімба, східний манінкакан, гола, західно-центральний лімба, клао, коно, крім, кріо, куранко, локо, менде, н'ко, пулар, північний киси, сусу, сьєрра-леонська жестова мова, темне, шербро, південний киси, ялунка. Також в країну іммігрували грецька мова та мова йорубу.

Мовою міжнаціонального спілкування в Сьєрра-Леоне є креольська або кріо. Мова почала формуватися в кінці XVIII століття. Поселенці, прибулі з території США, що тільки не утворилися, говорили на різних мовах, які і лягли в основу мови кріо [2, с. 13]. Мова кріо є синтезом мов, але вважається варіацією англійської мови. Мова кріо включає піджин, темне, менде і різні місцеві діалекти.

Піджин – міжетнічна допоміжна мова, яка виконує мінімум функцій в обмеженій сфері комунікації [2, с. 8]. Кріо використовує латинський шрифт. У цій мові 35 букв, без двох англійських (Qq, Xx) з них 11 голосних фонем: і, е, е , а, о , о, и, аі, оі, аи, іа [2, 3, 5].

Дієслова в кріо не відмінюються, маркерами часу є слова «bin» для позначення минулого часу і «go» для вираження майбутнього часу. Відсутність цих слів свідчить про теперішній час дієслова. На форму інфінітива вказує «for».

Для позначення множини і родового відмінка використовується суфікс «- dem». Характерною ознакою мови є переважне використання простих речень або безсполучникової конструкції [2, с. 78]. Окрім англійської в кріо використовуються французька і португальська мови. Однак, на думку М. В. Дьячкова, це самостійна мова з фіксованими граматичними структурами і правилами.

Мова кріо є основною мовою спілкування, яка використовується різними етнічними групами в країні і за кордоном. Хоча кріо широко використовується по всій країні, вона не має офіційного статусу в Сьєрра-Леоні. Мова кріо широко поширена як розмовна мова практично у всіх районах Сьєрра-Леона і де-факто є національною мовою і мовою спілкування. Це рідна мова 10, 5% жителів, але на ній говорить 97% населення країни [3].

Другою досить поширеною мовою в країні після кріо є мова менде. Приблизно 29, 5% населення використовує менде як рідну мову і вона є мовою спілкування на півдні Сьєрра-Леоне. 37% населення країни використовують темне як рідну мову. Ця мова більш поширена в північній частині Сьєрра-Леоне. Деякі регіони столиці і західного регіону також використовують мову темне [3].

Після отримання незалежності від Британії в 1961 році педагоги і письменники почали кампанію по поширенню мови кріо. Томас Декер написав на цій мові вірші і перевів на кріо деякі п'єси Шекспіра. У 1980-х роках було переведений на кріо Новий Заповіт. У 1990-х роках міністерство освіти почало запроваджувати мову кріо як засіб навчання в деяких початкових школах у Фрітауні.

Політики стали виголошувати промови на мові кріо, а різні радіостанції транслювати свої програми також на мові кріо. В кінці 60-х років стали ставитися п'єси на мові кріо.

Мова народу відбивається в його літературі. Література Сьєрра-Леона заснована на багатих традиціях усної творчості (міфи, казки, прислів'я, пісні) місцевих народів. У Сьєрра-Леоне широко розвинена усна народна творчість. Казки етнічних груп лімба і менде відомі далеко за межами країни. Вони розповідають про сильних і мудрих людей, про злих і добрих духів, про тварин. Записи фольклору народів Сьєрра-Леоне почали проводити в 1920-х роках. У 1928 році у Фрітауні була видана збірка «Пісні мандінго». У 70-і роки ХХ століття було видано ряд фольклорних збірок («Антологія фольклору кріо» 1963, «Казки Сьєрра-Леоне», «Казки менде» 1964, «Казки і пісні Сьєрра-Леоне» 1967, «Розповіді і казки лімба» 1967). Через відсутність поліграфічних потужностей записи сьєрра-леонського фольклору видаються, в основному, за кордоном.

Фольклор продовжує розвиватися в Сьєрра-Леоні і сьогодні. У романі Реймонда Саріфа Ісмона «Фатальне пророцтво» (1987) описані фольклорні традиції країни. Письмова література Сьєрра-Леоне почала складатися в середині ХІХ століття на мовах кріо і ваї. В кінці ХІХ століття з'явилися твори на мовах інших народів країни. Першими прозаїками Сьєрра-Леоне були Е.

Блайден (1832–1912), Джеймс Африканус Хортон (1835–1883), Ієн Джозеф Клаудіс (1845–1802).

Деякі мови меншин Сьєрра-Леона знаходяться на межі зникнення, що викликає серйозну заклопотаність лінгвістів. На таких мовах, як крім, бом і шербро, говорять лише в Сьєрра-Леоне. Ці мови майже вимерли, але вони мають свої особливості, які не зустрічаються в інших мовах або зустрічаються дуже рідко. Дослідники цікавляться цими мовами і тим сприяють їх збереженню [3].

Література:

1. Африка [Електронний ресурс]: URL: <https://africa-tur.ru/aboutafrica/739/1066/>
2. Дьячков М. В. Креольские языки [Електронний ресурс] / М. В. Дьячков. М.: Наука, 1987. – 107 с. – URL: <https://www.booksite.ru/fulltext/diachkov/text.pdf>
3. Какие языки говорят в Сьєрра-Леоне [Електронний ресурс]. URL: <https://ru.history-hub.com/kakie-yazyki-govoryat-v-serra-leone>
4. Языки Сьєрра-Леоне [Електронний ресурс]. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Языки_Сьєрра-Леоне
5. Язык крио [Електронний ресурс]. URL: https://wikichi.ru/wiki/Krio_language

МОВНА КУЛЬТУРА СЬЄРРА-ЛЕОНА

В статті пропонується знайомство з мовленнєвою культурою Сьєрра-Леоне, невеличкої держави, яка розташована у Західній Африці. У статті називаються мови, якими користуються у цій державі та основна увага приділяється не державній мові, а мові крио, яка виконує функцію міжетнічного спілкування в країні.

Ключові слова: Сьєрра-Леоне, мовленнєва культура, мова крио.

THE LANGUAGE CULTURE OF SIERRA LEONE

The article offers introduction to the language culture of Sierra Leone, of small a country on the west coast of Africa. The article names the languages used in this country and focuses not on the state language, but on the krio language, which performs the function of interethnic communication in the country.

Key words: Sierra Leone, language culture of Sierra Leone, krio language.